

M A G Y A R K U R I R.

Bécs, Pénteken, Jünius 4dikén, 1824.

Nagy Britannia és Irlandia.

A' Courier Május' 18d így szól: „Mai levelünknek egyik pontjában bővebb környúlásokat közlénk Yturbidének ezen Országból Mexicóba lett elmenetele felől. Azok között találtatik Yturbidének saját levele is, mellyet ő f. h. 5d irt Quin Mihály Úrhoz, kinek Spanyol Országról nem régiben közre bocsátott munkája egyik Olvasónk előtt sem fog ismeretlen lenni. Mi megvetettük minden igyekezetünket, hogy a' nevezett levélből Yturbide' tulajdonképenvaló plánumáról valami lehető bizonyos világossítást vehessünk; de hiába vala minden igyekezetünk. Egy részről ugyanis úgy látszik, hogy őtet a' becsület-hajházásnak semmi személyes céljai nem vezérlik, így szólván a' többek között egy helyt levelében: „a' mikor a' Mexicói koronát letettem, azt örömmel cselekedtem, 's gondolkozásom' módja nem is változott.“ De ha ez így vagyon, Mexicóba való visszatérését miként „kívánhatták azon Országnak (Mexicónak) különböző részeiben, hogy ő az egyetértést állítaná helyre, 's az Igazgatást fundálna-meg?“ Vagyis inkább, miként egyeztetett-meg azon kívánságban, ha gondolkozása, előbbeni hatalmára nézve meg nem változott, a' mikor kijelentett céljaiban csupán azon hatalomnak ismét való megnyerése által érhet véget? De bár mi céljai lettek legyen is nekie, midőn Angliából elment, mi csak azt tartjuk, 's reményljük nem is csalatkozunk

benne, hogy ha ő Mexicóban céljainak elősegülésére nézve elegendő erőt fogna találni, 's az elhagyott thronusra ismét út nyilna-meg előtte, ő azt minden magavonogatása nélkül ismét kész lenne elfoglalni. Most midőn újra ezen férjfiúra vagyon intézve a' világ' figyelme, nem leszen helyén kívül megint megemlíteni azon rövid rajzolatot, mellyet róla Bolívar, volt Praesidens Riva-Agueroéhoz intézett levelében (és a' mellyet f. eszt. Mártz. 26d a' M. Kurirban mi is közöltünk) ekképen tett volt: „Bounaparte „Európában, 's Yturbide Amérikában, „mindenik a' maga körében, rendkívül „való példák a' világnak újabb történeteiben; jóllehet mindenik jóltevője „volt Országának 's megfundálója annak függetlenségének, mindazáltal „megbukásokat el nem kerülhetek, „minthogy political Status - és thronus rablást követének - el, 's megfertőzték a' törvények' templomát, és „minden társasági jussok' szentségét szélyt-gázolták.“ — Nagyon lehet tőle tartani, hogy bár mit legyenek csakugyan Yturbide ezen mostani próbatételének következtetései, az, az ő sorsosai és az uralkodó felekezet között, újra véres ellenkezéseket fog szülni. 'S attól még inkább lehet félni, hogy ezen próbatétel által könnyen meggátolthatik mind azon lépés, mellynek megtevésére az Amériikai Státusok függetlenségére nézve Igazgatásunk hajlandó lett volna; minthogy jelenvaló történet azt bizonyítja; hogy az azon Státusokban fennálló felsőségek Mexicóban

legalább ('s mondhatni Peruban is) nem kaphatának erős lábra.“

Azon közelébbi környülállások melyekre a' Courier feljebb útal, im e' követhetendők: „Abbeli tudósításunk, melyet Yturbidére nézve tegnap közöltünk, tökéletesen bém bizonyosodott, a' mint Olvasóink az itten közlendő közelébbi környülállásokból megláthatják. Továbbá jelenthetjük még, hogy azon hajónak tulajdonosa, mellyen Yturbide a' délnyugoti tengerre szállott, ma reggel benünket meglátogatott, 's közlötte velünk mind azt, a' mi csak e' részben tudtára esett; 's az ő tanúbizonyosságára támaszkodva, hitelesnek merjük állítani mind azt, a' mit egy reggeli Ujság-leveleből itten ekképen közlünk: „Azon hajó, melly az utóbbi négy hónap oltá Mexicóhól Angliába érkezett, szorgos meghívásokat hozott Generális Yturbidének az azon Országba való visszatérésre nézve, melly miolta ő ottan a' koronáról lemondott, sokféle factiók által szaggattatik, mellyek a' béhozandó Igazgatás formáján czívdának egymással. Minden tartományban különbözök a' vélekedések; hanem mindenikben a' szerint óhajtják Yturbidét, mint oly egyedülvaló férjfiút, ki az egyeséget helyreállíthatja. Eléggé tudja azt a' világ, hogy Mexico Yturbide vitézségének, bölcsességének és hazafiúságának köszönheti függetlenségét kinyilatkoztatását; azért is azon Státusnak boldogsága és bátorsága testvéri egybeköttesben vagyon az ő nevével. A' mikor ő a' Mexicói koronát letette, arra egyedül azon okból indíttatott, hogy a' polgári hadat eltávoztathassa; most már úgy tér-vissza Mexicóba mint bajnok, nem csupán hogy a' szakadásoknak mellyek azt tépilesik véget vessen, hanem hogy függetlenségét is erős lábra állítsa, mellyet nem csak a' belső egyetemeség, hanem még a' szent szöv-

ségnek végzése is fenyegetnek. Illy környülállások között szent kötelességének tartá Yturbide a' visszamenetelt, mellyre éppen nem fényhajházó szándékból, hanem úgy határozta-el magát mint katoná, hogy azon függetlenséget, mellyet tulajdon iparkodásai 's talentuma által szerzett hazájának, épségben megtarthatja.“

„Ázt halljuk, hogy míg Yturbide Angliában tartózkodott, arra fordította igyekezetét hogy intézeteinkkel megismerkedjen, 's olly szándékkal legyen, hogy minden munkájával azon leszen, hogy azokat, a' mennyire az Országban uralkodó lélek csak engedni fogja, Uj-Spanyol Országba általplántálhassa. Nagy bémúlással töltötték-el őtet Angliának törvényei és szabadságai, mellyeken kívül tanúgatta még közöseséges nevelési systemákat is. Rendkívülvaló lelki tehetséggel lévén ő felruházva, 's egybekötven ezzel a' jeles hadvezéri talentum' tulajdonságát a' maga Hazájában, és azt a' dicsőséget, melly szerint minden hadi munkáját tökéletes végbemenetel koronázta, ő Hazájának nagy mértékben hasznára lehet. Legbuzgóbb óhajtásai közé tartozik, hogy Angliával mind kereskedési mind politikai tekintetben a' legszorosabb egybefüggésben lehessen, 's ezen óhajtásának a' legnyilvánvalóbb bizonyosságát adta az által, hogy gyermekei közül hatot Angliában hagyott-hatra neveltetés végeit. Ligidősbik fíja ugyanis, ki valami 16 esztendő lehet, Ampleforthban vagyon York mellett; a' második, ki körülbelül 7dik esztendejében jár, Hampsteadban: négy leányai pedig, kik mindnyájan 11 esztendő alatt vagynak, a' Sommerseti Grófságbeli klastromokban neveltetnek.“

„Generális Yturbide Londonból Május' 5d utazott-el Sommersetshirebe, hol egyik leányát meglátogatván, Southamp-

A' kir. priv. Magyar Penziós Intézet részéről következő Jelentés közölték: A' felséges királyi helybenhagyással fennálló Magyar Penziós Intézetet igazgató hivatalnak szokott félesztendei ülése f. eszt. Július hónapban fog tartani az Intézetnek Elöljárója Mélt. Rákosi B o r o s József Úr, kir. Tanácsos's a' Nagy Mélt. kir. Magyar Helytartó Tanácsnak Tanácsosa, és Sz. István Apostoli Magyar Király Rendének Vitéze' előlétele alatt. Felszólíttatnak annakokáért mind azok, a' kik ezen, kiváltképen az Özvegyeknek és Árváknak különösen hasznos Intézetbe, folyó 1824-diki Januárius első napjától felvétetni kívánának, hogy folyamodásokat, azahoz kapcsoló keresztelő-levelekkel, 's az egésségek' állapotját az Intézetnek rendszabásai szerint bizonyító irásokkal az Intézet' Igazgatásához még e' folyó esztendei Július hónapnak első hetéig szabad postán (franco) beküldjék, minthogy az Igazgatásnak megesselt ülése után érkezendő folyamodások csak folyó 1824-diki Július első napjától kezdődő bevételt eszközölhetők. Költ. Budán, Május' 25d. 1824. Oswald István, az Intézetnek Igazgatója; Eötvös Pál, az Intézetnek Jegyzője.

H i r d e t e s

A' Nagy Mélt. Királyi Magyar Kamara részéről a' Magyar Országban felséges adományra szánt Jóságok iránt.

A' Magyar Országban felséges adományra szánt Kamarális Jóságok közül következő Helységeknek leírásai 's becsüi már legfőbb helybenhagyással elkészültek, u. m.:

a) A' Temes Vármegyében fekvő Helységek: Sistoravec, Guvesdia, Bírda, Nagy-Zsám, Kis-Zsám és Kernecsa Pusztá.

b) A' Bihar Vármegyében fekvő Helységek: Szitány, Albest, Varasány,

Rollarest, és a' Király-erdőnek nevezett Pusztabeli erdő.

c) A' Krassó Vármegyében fekvő Rumenyest Helység; és

d) Az Arad Vármegyében fekvő Tok, Illtyó és Szélestye Javak; mellyek közül csak ezen utól nevezett Helységek; Tok, Illtyó és Szélestye; továbbá: Nagy-és Kis-Zsám, Kernecsa Pusztával egyetemben, a' többiek pedig egyenként is oda adattatnak a' magános személyeknek.

Végezetre elkészültek a' leírások és becsük:

e) A' Krassó Vármegyében fekvő Raven, Valliadeny, Zsidjora, Zsurest, Zorlensmare Helységekre nézve, csak hogy ezek még a' legfőbb helybenhagyástól függenek.

Mihől állók legyenek, mennyire becsültek, és minémű feltételek alatt lehessen ezen Jóságokat megnyerni, azt meg lehet tudni Bécsben a' Nagy Mélt. cs. k. közönséges Udvari Kamaránál, Budán pedig a' Nagy Mélt. kir. Magyar Udvari Kamaránál; ezeken kívül a' becsü mennyiségét, nevezetesen:

Az Arad és Bihar Vármegyékben fekvő Helységekét az Aradi, vagy ha fekvések úgy kívánja, a' Nagy Váradi Praefectusi Hivataloknál.

A' többi Banátusi Helységekét pedig a' Temesi kir. Kamarai Adminisztrációjánál, és a' Jóságokat illető kir. Kamara Tiszt. hivatalainál.

A' Felkérők, ide értvén azokat is, a' kik már magokat minden esetre jelentettek volna, felkérő-kérelmeket magok meghatározott linyilatkozatásaikkal legfeljebb is e' folyó 1824 Sept. utolsó napjáig, vagy a' Nagy Mélt. közönséges Udvari Kamaránál Bécsben, vagy a' Nagy Mélt. Magyar Udvari Kamaránál Budán annál bizonyosabban beadják, minthogy ezen időnek elfelece után felséges meghatározás szerint semmi későbbi kérel-

mek 's ajánlások többé el nem fogadtatnak, hanem azok egyáltalán visszaigazittatnak. Költ Budán, Május első napján 1824.

Czukorra vált bor.

Nem minden plánta' édes nedvessége válhatik czukorra, 's többnyire minden nagy fáradság után is, csak valami szirup leszen belőle, vagy legfeljebb oly kevés czukor, hogy a' reá tett költségnek felét sem éri meg. Ide tartoznak sok nemű vetemény gyökerek 's némelly fák' nedvességei. Minden eddigelé ismeretes növények közt a' czukor-nád adja a' legtöbb czukrot. A' régiek nem ismerték ezt, hanem e' helyett használták a' szinmézét, 's a' szirup vastagságra előzött édes plánta' nedvességét. A' jó édes mustból is készítették sok őrés után valami nádméz formát. Plinius emlékezik száz esztendő borokról, mellyek utoljára úgy megsűrűdtek, mint a' szinméz, 's hogy ihatókká legyenek, meleg vízzel hígították. Galenus is teszen említést valami Ázsiai borokról, mellyeket nagy butoliákban a' kemenczékre fügesztettek, hol aztán a' hosszas ligőzölgés után úgy megkeményedtek mint a' só, 's hívták Fumarium nevezettel. Mind ezeket pedig, hihetőképen, mint Chaptal mondja, feltebb édes sűrű mustból készítették, a' milyenek a' mái úgynevezett esszenciák.—Minden főzés, minden mesterséges szárasztás nélkül történt ez a' Korondon termelt esszenciával, Erdélyben Ns Közép-Szolnok Vármegyében. Báró Wesselényi Farkas Úr mintegy tizenkét esztendőktől fogva ezen helység' birtokosa, igen nagy gondal mivelteit ennek szőlő-hegyét, mint tulajdonát, 's úgy látszik hogy a' tapasztalás is esztendőnként mind inkább inkább emeli a' hegy' bo-

csét. Szin hora kedves italú, vékony, tiszta arany színű; — a' vitést 's a' levegő' változtatását csudálatosan kiállja; — accentusa a' szép tavaszi mezei viola' szaga. Aszszüszőlő-borában ezen említett tulajdonságok igen nagy potenciára emelkednek. Az 1825-ban termelt esszenciája, hat hónapok alatt, minden erőltetés nélkül kristallizálódott vagy kemény nádmézzé vált, a' mas nevezetes bortermő helyekről valók közt. Senki sem kételkedik, hogy ezen történetet, a' szőlő-hegy' fekvése, 'a föld' minősége, a' jóféle szőlők, 's a' kedvező esztendő okozták. Ezen utolsó tulajdonság rincesen hatalmunkban; a' többek emberi ügyességtől függenek. Mennyi ezer meg ezer ritka javai és kincsei nyugosznak a' földnek ismeretlenül! Ha nincs mesteri kéz, lábunk alatt vész-el a' kincs. Ha nincs gazdai szem, szükség panaszol a' kövér mezőben is. Egy szóval nevezetes az, hogy szinte a' 48dik grádus alatt fekvő Koroud oly derek bort terem; midőn a' meleg Spanyol Országtól fogva, a' Francia földön keresztül; Olasz Országig, a' világon annyira híres borok, többnyire szalma ágyakon kiszáraztott, vagy fűtött házakban megaszalt gerézdékből készítettnek.
p.

Idő-jövendölés.

Berlini Professor Dittmar Úr, Német Országra nézve jelenvaló Június hónapra következőleg jövendöli az idő járását; „Június első hetében igen meleg napok lesznek, de azért felleg' nélkül ritkán lehet látni az eget. Eső és szél, 's egyes helyeken nehéz idő, zivatar fogják egymást felváltani a' második hétig, 's a' hónapnak 15dikéig sem leszen kedvezőbb az idő. Sőt a' feljebb említett okoknál fogva hűves ejjeket lehet várni, úgy hogy

némely helyt az 54d grádus alatt, éjjel fagyni is fog. Jóllehet pedig a' harmadik hétben a' nappal még mind nevededik, de a' nagy havak' elgőzölgése miatt a' melegnek nevededését még sem várhatni, sőt helytel helytel reggelenként dér is fog látszani Ejjel ritkán, de nappal annyival gyakrabban lesz en eső. 'S ha olykor mutatja is magát a' nap, csakhamar fellegek fogják azt ismét borítani. A' negyedik hétben, Jún. 23dtól annak utolsó napjáig, egyes tájékokon több napig tartó esőzések lesznek."

Előfizetési Jelentes.

A' Keleti Poézis, melly a' Nyugotitól különböző kellemetes sajáttságiért már régen több Európai miveltt Nemzeteknek figyelmét magára vonta, nálunk Magyaroknál mind eddig csaknem egészen ismeretlen; honnyi nyelvünkre lefordítva legalább még egy Ázsiai Költőnek miveit sem birjuk. Hogy e' részben a' fogvatkozás némünémüképpen kipótoltatnék: én a' legnagyobb Persa Lyricusnak Hafiznak egy Csomó költeményét, melyet már jóval ez előtt magyar mértékes versekben lefordítottam, közrebocsáttani szándékozom; annyival inkább, mivel minnekutánna ezen világszerte híres Keleti Költőnek általam magyar köntösbe öltötött edes, tüzes, 's bájos Dalljai, mind azoknak kik eddig nálam azokat kéziratban látták, 's köztök még néhány, Hazánkban a' legjózanabb itélettel 's izléssel bíró érdemes Litteratorainknak is nagy gyönyörűségemre kedvét megnyerték: nem his okom van reményleni, hogy vélek az egész Olvasó Közönség előtt is kedvet fogok találni.

Azért tehát a' Jónak és Szépnek kedvellőit, a' Magyar Litteratura' barátait, Szeretett Hazámfiait ezennel bizodalmasan megszólítottom, hogy ha szándékomat

javallják, azt teendő Előfizetéseik által végrehajtani segítsék. Az előfizetési Summa egy Exemplárra 2 forint Váltó Czédulában; melyet a' kik e' végre feláldozni elszántak, ott, hol ezen Jelentes előmutattatik, (Bécsben, a' M. Kurír Redactiójánál) a' jövő Augustus hónapnak első napjáig le tenni méltóztassanak. A' könyv csinos tizenkettőd-rét formában, szép papiroson, mettszett Czimlappal, 's az Előfizető Urak' neveinek mellé ragasztott laistromával fog megjelenni; és a' járandó Exemplárok kincskinek az idei Jánosfővételi Pesti Vásár' alkalmatosságával, jó izléssel készült kötésben, okvetetlen kezéhez fognak szolgáltattni; azonkívül pedig, a' kik az előfizetés' beszedésében fáradoznak, tőlem a' tartozott köszöneten fellyül minden 10 előfizetésért egy exemplárt várhatnak. Költ Pesten Május elsőjén 1824.

Fábian Gábor.

Patika szabadon eladatik.

Debreczenben a' piac' közepén egy jó menetelű Patika, hozzá tartozó 's megkívántató eszközökkel akármely órában jó feltételek alatt szabad kézen eladatik. A' kinek vevő szándéka vagy on, frankóztott levél által tudakozódhatik helybeli Patikárius Borsos Ferencz Úrnál.

Hivatal-keresés.

Egy legjobb idejében lévő férjfiú, ki a' mezoi-és vízépités mesterségét, valamint a' földmérés' tudományát, theoretice es practice egész kiterjedésében tökéletesen tudja, 's mind ezen ismereteinek számos jeleit adta, 's erről, valamint jó erkölcséről hivatalos bizonyágleveléket mutathat, kívánna valamely fő Uraságnál Építető-Ingenicuri állandó hivatalba lépni. Értekeződni lehet iránta a' M. Kurír Redactiójánál.

Ujságunk' tisztelt Olvasójához.

Jelenvaló Júnus hónapnak végével eltelvén e' folyó esztendőnek első fele, 's minket Érdemes Olvasójinknak felesebb részétől nagy közföld választván, szükség hogy a' jövő Félasztendei Magyar Kurirnak (mellyet jövő Júliuson kezdve egészen új öntésű betűkkel fogunk nyomtattatni), 's az azzal f. eszt. elejétől fogva egybe-
 kapcsolt Kedveskedőnek megrendeléséről jókor említést tegyünk. Ezt cselekedtük is rövideden még a' mult Május' 18d., 's azon jelentésünknök következtetésében, a' két Nemes Hazának tőlünk legtávolabb eső részeiből is felerkezhetnek hozzánk a' rendelések ezen hónap' utolsó hetében. Melly annyira is inkább szükséges, hogy a' rendeléseknek 's beküldetett pénznek a' helybeli cs. k. fő Posta-hivatalnál való feljegyzésekre is idő kívántatik, a' honnan mi csak annak végbaráttele után szoktuk venni az Ujságunknak rendelését illető leveleket, 's úgy szedhetjük azokat rendbe. Ha tehát a' rendelés már a' cs. k. fő Postahivatalhoz is későre jön, mi azt annál későbbre vévén, Érdemes Előfizetőjinknek kívánságok és a' mi ohajtásunk szerint mindjárt a' Félasztendő' kezdetével Ujság -leveleinkkel nem szolgálhatunk; 's ez a' környülállás tisztelt Olvasójinkban kedvetlenséget szül, a' mikor mi teljes erővel kedvességet nyerni iparkodunk, 's nekünk, különben is elég munkával terhelttelnek, nem kevés bajt szerez. Mind ezeknek lehető elháríthatások végett, ismét arra batorlodunk azért serkenteni tisztelt Olvasójinkat, hogy rendeléseiket a' Magyar Kurir 's az azzal együtt járó Kedveskedő iránt, a' szerint méltóztassanak a' szokott Posta-hivatalokon megtenni, hogy azok a' pénzel együtt a' T. T. Posta-Mester Urak által, kiket erre teljes hazafüi bizodalommal kérünk, folyó hónap végére felérkezhessenek. Végre szíves hálával emlegetvén ezennel a' két Nemes Hazabeli minden renden 's mind két Nemen lévő tisztelt Olvasójinknak, hazafüi iparkodásunk iránt e' végéhez közelgető Félasztendőben, nevelkedő mértékben bízonyított nagybecsű indulatjokat, jövendőben is oda fordítjuk keltőztetett szorgalommal igyekezetünket, hogy azt még inkább megérdemelhessük. A' külföldi tudósítások közlésében ezentúl is az eddig gyakorlott módot fogjuk követni, melly szerint azokban bennünket, már helyheztesztésünknél fogva is, egy Hazabeli Ujság sem előzhet meg. A' hazai tudósításokat azonban, érdemes Levelezőjink' jelentésein kívül, hazai közönséges levelekből kell vennünk; a' mi hasonlóképen a' dolog' természetéből következik. Kedveskedőnk hogy néminémű kedvességet talált, azt számos hozzánk érkezett levelekből vagyon szerencsénk látni, 's biztat a' réménység hogy Olvasójink' száma nevelkedvén, idővel az ezen Toldalékra tett költségünk is megtérülhet. — A' minden héten három árkusra terjedő political 's mulattató Ujságainknak Félasztendei ára Ezüstben 5 fl. 56 kr., melly V. Czban 14 flot teszzen, 's ez, terhelő környülállásainkhoz képest igen is mértéklétes. A' kik bennünket a' M. Kurirt avagy a' Kedveskedőt illető levelekkel 's dolgozásokkal kívánnak megtisztelni, leveleiket méltóztassanak ezen cím alatt küldeni: „An eine Löbl. k. k. Ober Hof-Post-Amt Zeitungs Haupt Expedition.“ 's lejjebb külön sorban: „pro Magyar Kurir.“ — Wien.

Pánczél Dániel és Igaz Sámuel.

Franciaország.

A' mint említettük, Május' 21-d vette kezdetét a' Deputatusok Kamarájában a' Benjamin-Constant Úr' választathatása felett való vitatás. Mind mellette mind ellene három három tag tartott beszédet. Más nap a' vitatás folytatott, és bevégeztetett, 's minekutána Benjamin-Constant Úr mellett Generális Foy és Gróf la Bourdonnayé szólottak volna, ellene pedig Simonneau Úr, maga Constant Úr is tartott egy rövid beszédet, mellynek végezetét mindjárt közölni fogjuk. Erre golyóbiskákkal való voksoláshoz kezdett a' Kamara 's Benjamin-Constant Úr 168 vols ellen 214-el választathatónak ítéltetett, 's ezentúl a' Kamara' üléseiben helyt foglalhat.

Végezete a' Constant Úr beszédének: „Keresztül mentem beszédemben e' szerint mind azon ellenvetéseken, mellyeket a' megezáfolásra érdemeseknek lenni tartottam. Úgy hiszem, elegendő feleletet adtam azokra, 's Uraságtok' határozását bizodalommal várom. — Uraságtok hatalmasok, de igazságosok kívánnak lenni. Némely vélekedések nem tetszhetnek az Uraknak, de vélekedések kedvéért, nem fogják feláldozni a' fennálló törvényeket. Eza' Kamara, melly különféle még egymást nem ismerő tagokból áll, mellyek már ennél fogva is ingadozók, 's vélekedéseikben nem egyezők; ez a' Kamara abban mindazáltal megegyezik, hogy kívánja a' jót, akarja a' törvényest, 's azon igyekezik, a' mi részrehajlást nem ismer, és illendő. Érezni fogja azt ez a' Kamara, hogy nem lenne illendő egy olyan törvényvilágos szavának, melly harmincz esztendő óta minden félbeszakasztás nélkül fennáll, ellene állani; hogy nem lenne royalista eselkedet, a' bizodalmat megveszteni 's olyl birtokot rontani-el, mellyt minden tisztí-hivatalok megismertek 's

számos oklevelekkel megerősítettek, és a' mellyet maga a' Kamara' ítélete is hasonló esetben jóváhagyott. — Sőt többet mondok: Érezni fogja azt a' Kamara, hogy a' vélekedéseknök ama különbözőése, mellyet némelyek örömet fegyverül kívánnanak használni, ha constitútiós korlátok között tartatik, azon részrehajlást nem ismerő indulatnak serkentője, melly a' nagy meghatalmaztatásokkal 's előkelő foglalatosságokkal felruházottatott férjfiak előtt, az igazságnak talpköve; 's ha megengednék Uraságtok azt kérdném futólag, minekelötte ezen szöllőszékből leszállanék, hogy miért kell közöttünk a' vélekedések különbözősének olly megkérelhelhetetlen ellenségeskedéseket szülni? Mellyik az közöttünk, ki a' 35 esztendeig tartó iszonyatos pártosság alatt, olykor a' kemény zivatarban kikötőt nem lépzelt látni ottan, hol torlásnál egyéb nem volt? — Mídon hajdan némelyek köztársaságról álmodozának, nem voltak e' ismét olyanok, kik azt tartották, hogy a' képviselő-systema nem nekünk való? Azonban, most már ki nem érzi, hogy megvilágosodásunknak jelenvaló állapotjában legkívánatosabb a' képviselői-systema; 's szinte úgy ki nem érzi azt is, hogy a' régi Európának erkölése és szokásai mellett, a' köztársaság csuda-állat és gonosz dolog lenne? (Nagy figyelem támad.) E' szerint egyik azt tanulta meg, hogy a' királyi-szelnek szükséges a' szabadság; a' másik azt, hogy a' szabadság thrónus nélkül nem lehet. — Ha némelyek azt hitték, hogy egy új thrónus mindeneknek eleget teszen, a' tapasztalás erre hatalmas hangjával azt felelte, hogy az új hatalom akaratja ellen is tyrannussá válik, és hogy legjobb a' népekre nézve ha a' dolog szerencsére úgy történik, hogy a' thrónust régi szokás védelmezi, 's ujonan szerzett ismeretek hasz-

nálíthatnak a' regi Constitutiók körül.—
Befejezésül ezzel rekeszti beszédét Con-
stant Úr: „A' törvények, mind lélekben
mind betű szerint az én részemen vagy-
nak. A' biztosság is ezt vallja, 's ezt a'
biztosságot valósággal nem lehet részre-
hajlással vádolni. Én Franciaia vagyok,
's a' legvilágosabb rendelkezéseknél fogva
választatható Deputátusul. Harmincz esz-
tendő megszentelte a' törvények által ne-
kem adatott jussokat, 's Uraságtoknak
határozása mind azokat magába fogja
foglalni, kik hasonló keresetek szerint
ugyan ezen jussokkal bírnak. — De itten
nem én rólam vagyok szó. Három nagy
kérdés terjesztetik ezennel az Urak elé-
be. Azt kell elhatározniok, hogy a' val-
lás miatt üldöztetett visszatértek Fran-
cziák e; a' szakadásokat eltörlötte e a'
Constitutio és a' Király' bölcsessége; vég-
re-hogy a' törvények' uradalma alatt e-
lünk e? Az Urak igazság, bölcsesége,
egyenessége, teendő határozások iránt,
előre kezesek.“

*Junius. 3d. a' Státus-papiro-
sainak közép-árrok:*

Státus Kötelező levele 5 p Címal Conv. P. 96 5/16
Ugyan az 2 1/2 p Címal Sorsvonásos Költsön
1820-ról C. P. Ugyan az 1821 ról 100t. C. P.
Bizonyítás. 1821d. Költsönről 100 stért C. P.
Bécs. Városi Bankó Obligatiók 2 1/3 p Címal
100 for. C. P. 249 7/8 for. V. Czban; 1 Bank Actia
1142 3/4 for. C. P. Cs. Arany —

*A' Gabona négy fő nemeinek árrok
általában Május 24 d. — 29d.*

(Mérőjét garasra szamlálva V. Czban.)

	Búza.	Rozs.	Arpa.	Zab.
Bécsben Máj. 25d	137	57	48	39
— Máj. 29d	139	62	47	40
Stockerauban Máj. 24d	115	59	37	28
Fischamenden Máj. 25 és 27d	—	50	—	30
Nagy Enzersdorfon Máj. 26d	106	56	34	29

Magyar Ország.

Május' 29d így írnak a' Hazai Tu-
dósítások: A' Felsőleges Ausztria Háznak
Nemzetünkhez viseltető felsőleges hajlan-
dóságát különösen meglepő példákban
volt szerencsénk a' napokban tisztelni.
Ugyanis Ő Cs. K. Fő Herczegsége a' Pa-
latínus, Fő Herczegi Hitvesével, Május
21d Pesten „Kemény Simon“ nevű ma-
gyar theátrumi játékra váratlanul megje-
lent, és így nem csak a' nemzeti nyel-
vet megbecsülte; hanem a' Magyar fő
Nemességet is annak megbecsülésére hat-
hatósan serkentette. — Május' 27d pedig
Ő Cs. Fő Herczegsége Mária Doro-
thea Fő Herczegné, minekutána a' ma-
gyar nyelvnek megtanulásában nagy ked-
vét találta volna, magas és kegyes in-
dulatját köz örömlükre az által tette
nyilvánosságossá, hogy az nap az Evange-
licum templomban a' magyar Isteni-tisz-
teletre, 's a' magyar predikáció' hallga-
tására megjelenni méltóztatott.

Károly Cs. K. Fő Herczeg, és
Henriette Fő Herczegné itt léteknél
emlékezetét azon kegyes jótévőség által
örökösítették, hogy a' Fő Herczeg Bu-
dán a' Krisztina városi templomnak; a'
Fő Herczegné pedig Pesten a' Reforma-
tum templomnak különkülön öt-öt száz
forintot méltóztatnak ajándékozni.

Pesten Május' 23d számos és jeles
gyülekezet előtt az Evangelicum templom-
ban adatott meg a' végső tisztelet néhai
Mélt. Bárá Vajai Vay Miklós Úrnak cs.
k. Kamarásnak és Generális Fő Strázsa
Mesternek. Először a' közönség magyar
éneket énekelt, azután Fő Tiszt. Bátor-
ry Gábor Superintendens Úr magyar
predikációt mondott a' világi mulandó-
ságról, melly után ismét magyar ének
volt. Ezt követte a' német predikáció,
mellyet Tiszt. Tud. Cleynmann Úr
tartott a' szomorkodó szeretetről, melly-
re német ének mondatott, 's ezután a'
halotti ceremóniák következtek.

tonba ment, hol egy hajó várta. Oda érkezével tudtára esett, hogy Generális Szan Martin éppen akkor utazott el onnan London felé, 's ő azonnal visszafordult, hogy ezen nevezetes férjfiúval a fővárosban szólhasson. Melly meg-
esvén, haladék nélkül ismét visszament Southhamptonba, 's Május' 11d estve, igen kedvező széllel, a' tengernek eredett. Elmenetele előtt Quin Úrhoz, ki Spanyol Országról írt munkájáról leve, mint feljebb is említettük, mostanában ismeretessé, a' következendő levelet írta, mellyben elútasának okait fejtegeti:

London, Május' 5d 1824.

„Tiszteletre méltó Úr! Hihető dolog, hogy mihelyt elútasom közönségesen tudva leszen, felőle sokféle vélekedések terjesztetnek, 's tévelygésre vezető okai adathatnak cselekedetemnek. Mellyért is Uraságodat a' dolognak miben léte felől ezennel hitelesen tudósítani kívántam.

Bizonyos igen siralmas baleset miatt Mexicónak nevezetesebb tartományai ez idő szerint meghasonlottak; elegendő bizonyosságok erre nézve Guatimala, Új-Galitia, Oaxaca, Zacatecas, Queretaro tartományai és mások.

A' dolgoknak illy helyheztetése felette nagyon veszedelmezteti Mexicónak függetlenségét; mellytől hogyha eltalálna most esni, századokig nyögne majd ismét a' legborzasztóbb szolgaságban.

Viszszamenetelemet az említett Státusnak különféle részei kívántak, mint a' melly Státus azt tartja, hogy ottan az egyetértésnek helyreállítására 's az Igazgatásnak megállapítására nézve, személyes jelenlétem szükségessé leve. Én magam nem foglaltattam el annyira magamtól hogy ezt hidjem; de bizonyossá tétetvén felőle, hogy hatalmamban álló dolog legyen nagy mértékben segítségül lennem arra nézve, hogy mind az egymásközött meghasonlott Mexicói tarto-

mányok öszvebékéljenek, mind a' vad indulatok, részenként lecsilapíttassanak, mint a' mellyek az egész Státust bizonyosan a' legveszedelmesebb fejtelennuralkodásba buktatnák; ezen célból viszsztatérek Mexicóba, semmi egyéb fényhajházó szándéktól nem vezéreltetvén, hanem egyedül azon dicsőségre való vágyástól, melly szerint Hazám boldogságának fundálója lehessék, 's hétéltihessém azon kötelességeket, mellyekkel Hazámnak tartozom, 's a' mellyek, annak függetlenségére való emlékezései által, még annál sürgetőbbekké levének. Mikor én a' Mexicói koronát letettem, azt örömmel cselekedtem, 's gondolkozásom módja nem is változott.

Haplánomomnak végrehajtásában annak óhajtott kiterjedése szerint czélt értek, Mexico úgy rövid időn állandóan megfundált Igazgatással fog bírni, 's egy vélekedéssel lévő 's egy célra törekedő néppé formáltatik.

Nincs benne kétségem, hogy az ánglus Nemzet, melly képes egyenes ítéletet hozni, ezen előterjesztésből által fogja látni, minémű political helyheztetésben lehet Mexico.

Azzal rekesztem-bé leveletem, hogy gyermekeimet Uraságodnak gondoskodásába ajánlom; az ezektől való fájdalmas megválás új bizonyosága annak, minémű igaz hajlandóság lelkesítse az Úr egyes-lelű barátjának szívét.

Yturbide Ágoston.

A' Dél-amerikából újban érkezett tudósítások, 's Yturbidének elmenetele azt okozák, hogy a' Columbiái, Mexicói 's egyéb Obligáziók jóformán leszalottak.

A' Courier egy kereskedő házhoz érkezett tudósításban vetvén hiedelmét, Május' 18d azt jelentette, hogy Algírral a' had bévégeztetett. Hanem Máltából legközelebb érkezett levelek szerint, ez

)(*

a' tudósítás még igen korán való; 's az Algíri ellenségeskedések olly kevéssé csilapítottak-le ekkoráig, hogy a' Revange nevezetű Línea-hajó parancsolatot vett, hogy Algírnak ostromára térne-vissza.

A' Sandwich szigetekbeli Király és Kiralyné Londonba megérkezének 's az Osborne fogadóban foglaltak-el egy osztályt. A' számos újsághívánók, mellyek látásokra oda tolalakodának, Whist-játék mellett találák őket. Színek setét veres réz szín; köntösök, mellyben akkor valának, sárga atlazc ejjeli ruha volt.

Portugallia és Brasilia.

Londonban Május' 19d az a' hír szárnyalt, hogy Lisbonában Május' 7d közönséges Miniszteri változás történt, 's csupán az Igazság Minisztere, Marinho Facao de Castro, maradott-meg tisztse-gében. Az új Minisztereket e' szerint nevezék-meg: Dom Cipriano Ribeiro Freira, Külső-Miniszter; Generalis Leite, Hadi-Miniszter; Quelhas, Policzaj-Miniszter; Financz-Miniszter még nem választatott. 30 — 40 személyek elfogadtattak. Az eddig volt Hadi-Miniszter, Gróf Suberra, egy ánglus Fregáton megszökött.

A' Frankfurti fő Posta-hivatalbeli Újság, a' Couriernak Május' 19d költ számjából a' következő levelet közli, mellyel Dom Miguel kir HerczegApr. 30d írt a' Királyhoz: „Királyom, felséges Atyam és Uram! Utálattal telvén én el az iszonyatos szabaddömívési szövetekezésnek undok hitszegése ellen, melly szövetség egyetértőleg a' Spanyol Országban lévő hasonló társasággal, a' Brangazai ház alá vermet ás, 's a' világon a' legszebb Országot egybe akarja dönteni; minekutána a' jólelkű Portugalliaknak egycnes és hű kívánságaik

tudtomra estek, elhatároztam maganban, hogy a' Portugalliai derék és halhatatlan hadi seregeket a' fegyver alá felszólítsam, 's az ő segítségekkel allandóvá tegyem ama nagy munkának teljes győzedelmét, mellyhez 1823 Május' 27d kezdettem, de benne, bizonyos baleset miatt, közönségesen óhajtott véget nem érhettem.“

„Felséges Uram, kinek virtusait emberi ész meg nem foghatja, 's a' mellyek Felségedet a' legjobb Királyná teszük mind azok között, kik valaha a' föld hátán uralkodtanak, Felséged meg nem tagadhatja javallatját abbéli hősi határozásomra nézve, mellynek egyedül az a' czélja, hogy Felségedet kiszabadítsam azoknak az embereknék kelepcezéséből, kik Felségedet körülveszik, 's már az őrvénynek szélére vezették; 's kiszabadítván így Felségedet a' fenyegető veszedelemből, egvszersmind a' királyi familiát és a' Nemzetet is megmenthessem. Azon Proclamatio, mellyet szerencsém vagyon ide mellékelni, haritsa-el mind azon hamis magyarázatokat, mellyeket a' gazgondolkozásuak most avagy utóbb adhatnának szándékomnak, 's esedezve kérem Felségedet, vesse rá arra atyai tekintetét, hogy maga győzhessen meg magát a' felől, hogy abban tiszta igazságok foglaltatnak, mint egyedülvaló eszközök, mellyek megigazolhatnak egy olyan fiút, ki felséges atyjának az ő Királyának és Úrának megszabadítására, és hogy a' királyi méltóságnak eredeti jussait sérthetetlen fentarthassa, egy szempillantásig sem késedelmezük, hogy kebelét a' sors minden álnok csapásainak li ne tárja, meg lévén tőkéletesen győződve az iránt, hogy egy Portugalliai királyi Herczeg, mikor egyszer illy dicsőséges pályára kilépett, nem bocsathatja addig ismét hüvelyébe kardját, míg nem azt a' villongást, melly valamint Felségedre,

ugy ő reá magára mint hasonlóképen uralkodásra születettre nézve is, felette meggyalázó, végképen lecsilapította 's Felségedet a' szabad-közmivesek' belőjiből kiszabadította."

"Tessék javallani Felségednek az én nemes és királyi merészséget, 's adja tudtára a' Nemzetnek, hogy azt nem kérhoztatja. Szorongató nyugtalansággal várom Felségednek királyi-határozását a' hadi sereg előtt, körülvétevé a' jó Portugalliaiktól, Felségednek igaz barátaitól, kik Felségednek mély bélértéséhez oly bizodalommal viseltetnek, hogy Felséged mostani cselekedetemtől javallatját meg nem fogja vonni. Kérem, méltóztassék meggondolni Felséged, hogy elveszteni való időnk nincsen, és soha semmi dolog jelenvalónál szükségesebb nem volt. Tartsa és áldja meg Felségedet a' Mindenható még számos esztendeig." — Miguel.

A' Courier így ítéi Május' 20d a' Portugalliai történetekről: „Nyilván való dolog hogy kiűtött egy oszveesküvés, mellynek fejei a' Királyné és az ő fija valának; de ez az oszveesküvés nagy részint dulgába dőlt, azért e hogy a' seregek nem akarának tovább menni, vagy mivel a' Követségi-kar keményen viselte magát, még nem lehetett kifürkészni. Magánoslevelek azt állítják, hogy a' plánum a' lett volna, hogy a' Király letétesék 's helyébe Mihály kir. Herczeg neveztesék. Uralkodónak; hanem mi azt tartjuk hogy ez a' lépés csupán a' legnagyobb szükség esetére tartatott, 's most elsőben csak reá akartak ijeszteni a' Királyra, 's őtet arra akarták bírni, hogy a' ez el is sült stemában egyezne-meg. 'S ez el is sült annyiban, hogy a' Király f. h. 3d egy Proclamatiót bocsátott-ki (a' mit mi is közöltünk legközzelébbi levelünkben), mellyben azt parancsolja, hogy minden bévadoltattakat rövid perbe kell fogni, 's mind azt a' mit fija cselekedett meghocsátja a-

zon okból, mivel néki a' szorongató környülállások nem engedének időt arra, hogy elébb ő Felségével és a' Miniszterekkel tarhasson tanácsot a' dolog felett. Könnyen el lehet gondolni hogy az efféle kirontás nem esett néminémű rendtelenség és z'rzavar nélkül, hanem még is minden hiteles tudósítások azt tartják, hogy a' posta-hajó' elindulásakor már ismét tökéletesen helyre állott a' csendesség. Minden esetre nem egyéb az egész dolog házi zendülésnél, 's éppen nem érdekli azon principiumokat és egybefűződéseket, hogy a' külső Kabinétnak bele kellene tekinteniék."

Az Etoile Május' 24d ugyan ezen történetekről ezeket közli: „A' Londoni Ujságok f. h. 20d a' Lisbonai esztetnek bővebb környülállásaival telnel. Hanem a' Portugallia fő-városából indult legújabb tudósítások Május' 6dihánál tovább nem terjednek. — Apr. 30d volt, a' mint tudva vagyon, hogy az a' rendkívül való mozgás történt nagy hirtelenséggel, mellynek okát a' közönség között senki sem tudta. A' Bempostai palotának kapui, mellyben a' Király lakik, szorosan bécsukattak; 's csakhamar az hallatott, hogy a' kir. Herczegnek Dom Miguelnek és a' Királynének parancsolatokra néhány Miniszterek elfogattattak. — Ugyan az nap reggel 9 óraker a' Bempostai palotába ment a' Követségi-test 's a' Királyt kívánta látni. Ezt eleinte nem akarta megengedni a' királyi Herczeg, de csakhamar bebocsáttattak még is a' Követek. A' Király szorongató rémülésben volt; a' kir. Herczeget hívatá. Ez megjelent, atyjának némelly világosításoka: adott, 's azzal a' jelenvaló Követek' kívánságára, parancsolatot vevének a' seregek, hogy takarodnának-vissza kaszárnyájukba. A' csendesség csakhamar helyre állott. A' Királyné a' maga Queluzai lakásából a' Bempostai palo-

tába megérkezett. A' kir. Herczeg azonban mind folytatta a' fogdosztást, 's elfogatta a' többek között Gróf Palmellat az első Minisztert. Csupán Gróf Poroa, hajdan Sampayo, az Igazság Minisztere hagyatott békével. — Marsal Beresford mindenkor a' Király körül van, Portugalliai forma - ruhát visel, 's a' nép előtt tiszteletben láttatik lenni. Alkalmasint ez a' Tiszt lehetett az, a' ki midőn a' láрма kiütött, tüstént tudósította a' Windsor-Castle nevű anglus hadi hajót, hogy Ő Felsőgének felvételére készen állana. — Éjjel nappal számos örök járnak fel 's alá a' fő-varos' útszájain. Annyi sok személy elfogattatott, hogy a' Penichei erősségbe kelle küldeni az előbbi foglyokat, hogy utóbbiaknak helyek legyen. Azon pártos czimboraságok tagjainak szoros laistroma, mellyek a' Cortesi-gyűlés' uralkodása alatt fennállának, kezére került a' kir. Herczegnek, 's egy sem menekszik meg többé a' Lüntetés alól. Ezen vétkesek kö-zönséges névvel szabad-lómívéseknék nevezetnek. — Mar Apr. 29d estve törté-
tek némelly különös dolgok azon nagy bálban, mellyet az anglus Nagykövet adott. Mikor ugyanis a' társaság a' legjobb kedvel mulatna, véletlenül megjelenik a' Policzáj fő Tiszt, 's Gróf Pamplonát, feléségével és leányaival, együtt magához szollítatja. A' Dámákat az ő szekerekhez maga kíséré a' Tiszt; a' Gróf pedig és veje királyi szekérbe ülének-fel. — Ennek hírére a' franczia Nagy-követ, Baró Hyde de Neuville tüstént lesietett, beveté magát szekérébe 's kocsisának azt parancsolta, követné Gróf Pamplonát. Ezel éjjel után az egész társaság eloszlott. Más-nap virá-dóra, a' mint tudva vágyon, az egész őrizet fegyverben volt. A' franczia Nagy-követ leginkább sürgette a' Királyhoz ya-ló-hocsáttatást. — A' volt Policzáj fő Tiszt meg akart szólni, hanem elfogat-

tatott. A' Miniszteréken kívül, még több előkelő személyek is elfogattatnak. — Az első Regementből 13, a' negyedikből 10, a' 13 dikből 9, a' 16 dikből 15 Tiszt za-rattatott-el. Ugyan ezen sorsra jutának számos lovas Tisztek is. A' Militzia és nemzeti Gárda közül legtöbben fogat-tattak-el. A' foglyok' száma 2 — 300-ra felik, mások szerint 7 — 800-ra. — Az az istentelen hír terjesztetett, hogy fran-czia seregek szállának-meg Portugalliat; de ezt a' hírt a' Gaceta de Lisboa Apr. 27d. megczáfolja. — A' kir Herczeg, Má-jus elsőjén költ napi-parancsolatjában tel-jes megalégedését jelenti-ki a' seregek előtt, azoknak abbeli buzgóságokért, mellyet a' Király törvényes tekinté-
nek fentartásában békibizonyítottak. U-gyan azon napi-parancsolatban a' Monar-cha' fejedelmi jussai ellen egybeesküdöt-
teknek nevezetnek minden elfogattatott személyek. — Lisbona a' királyi ügy dia-dalmának inneplésére, három nap egymás-
után pompásan ki volt világosítva. — A' Király, körülvétve egész familiá-jától, teljes pompával ment a' Boldog-aszszony templomába, hogy halála adna a' Mindenhatónak az ő királyi székének és hű jobbágyainak újobbi megszabadittatásokért. A' nép gyűlöli mind azokat, valakik a' Cortesi-gyűlés' felekezetéhez tartoztanak. — A' Sun azt mondja Május' 20d délutáni két óraker tett közlésében, hogy Lisbonai le-velek, mellyek f. h. 7d indultak, és így egy nappal későbbiek, mint azok, mellyek-ből feljebbi tudósítások vétettek, azt a' hírt hozták, hogy Marsal Beresford ismét Generalissimussá tétetett Dom Miguel kir. Herczeg helyébe; minden Minisztereknek viszszadattak tisztségeik, 's mindenek An-gliának nagy megalégedésére végződtek-el. De mivel ezen tudósítást egyedül az említett Ujság közli, annak még, teljes hitelt nem adhatunk."